

Naslov gradiva

UVOD V MONOGRAFIJO Pot v večjezičnost- zgodnje učenje tujih jezikov v 1. VIO osnovne šole

**Avtorici gradiva: dr. Alja Lipavic Oštir
Dr. Saša Jazbec**

Na pot monografiji

Razumevanje večjezičnosti se je danes v primerjavi s preteklostjo na podlagi spoznanj nevro-, psiho- in sociolingvistike ter drugih ved zelo spremenilo. Biti večjezičen ne pomeni več samo obvladovati dva ali več jezikov približno enako dobro, pri čemer je cilj posameznika doseči jezikovne spretnosti naravnega govorca, ampak pomeni uporabljati več jezikov glede na funkcije, ki jih le-ti v našem življenju izpolnjujejo. Funkcije jezikov, prisotnih v življenju posameznika, se razlikujejo in se tudi spreminjajo. Sodobne raziskave so pokazale, da večjezičnost ni obremenitev za posameznikov razvoj, temveč nam omogoča vrsto prednosti pred enojezičnimi. Študije s področja gospodarstva kažejo, da je večjezičnost nepogrešljiva, saj smo v poslovnem svetu uspešnejši, če vsaj receptivno obvladujemo jezik, ki ga govori ciljno tržišče. Pri tem je bistveno tudi to, da znanje samo enega tujega jezika (angleščine) povzroča izginjanje dodane vrednosti, ki jo predstavlja znanje tujih jezikov. Zato danes razvijanje večjezičnosti pomeni pridobivanje različnih spretnosti v več jezikih. Šole torej morajo ponuditi celoten večjezični repertoar, v katerem se jezikovne spretnosti v posameznih jezikih dopolnjujejo. S tem tudi dejansko dosegajo enega od ciljev jezikovne politike EU, to je model 1 + 2 (materni in najmanj dva tuja jezika). Slovenija je v raziskavah Eurobarometra glede sporazumevanja v tujih jezikih precej nad povprečjem Unije, vendar pa v šolstvu opažamo veliko vrzeli, ki bi jih bilo nujno potrebno izboljšati. Če je zgodnje učenje, tj. učenje v predšolskem obdobju in nekje do desetega leta starosti, ena najbolj utrjenih poti za doseganje opisanih ciljev in za realizacijo funkcionalne večjezičnosti, potem lahko na splošno rečemo, da so naši koraki na poti v večjezičnost v obdobju zgodnjega učenja prepočasni. Na osnovnih šolah sicer najdemo veliko primerov zgodnjega učenja, a jim je skupno predvsem to, da so nesistematični, didaktično nedorečeni, se ne nadgrajujejo v skladu z usvojenimi spretnostmi in še bi lahko naštevali.

Zgodnje učenje v Sloveniji danes je tema te monografije. Prispevki v njej so nastali kot rezultat dela v projektu *Sporazumevanje v tujih jezikih / Uvajanje tujega jezika (UTJ) in jezikovnega/medkulturnega uzaveščanja (JiMU) v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje OŠ*. Strokovni sodelavci projekta v prispevkih osvetlujejo različne vidike izvajanja zgodnjega učenja ter podajajo predloge in rešitve za naprej.

Prispevke v monografiji uvaja *Predstavitev projekta* (Katica Pevec Semec, Karmen Pižorn), v kateri so orisane aktivnosti, ki so potekale v času izvajanja projekta, in njihovi

rezultati. Ena od aktivnosti projekta je bilo tudi anketiranje učiteljev o okoliščinah poučevanja ter o lastnem delu. Izsledki so statistično obdelani in zbrani v prispevku *Organizacija in okoliščine izvajanja zgodnjega učenja tujih jezikov na šolah* (Alja Lipavac Oštir). Učiteljevo delo v razredu, tj. izvedbo zgodnjega učenja v različnih jezikih, smo strokovne sodelavke projekta spremljale že v prvem letu in opažanja povzema prispevek *Zgodnje učenje tujih jezikov (angleščine, nemščine, francoščine in italijanščine) z vidika analize opazovanja pouka in portfoliev učiteljev* (Saša Jazbec, Mateja Dagarin Fojkar). Učiteljev vidik lastnega dela obravnava tudi prispevek *Vodenje strokovnega portfolia pri uvajanju tujega jezika v prvo vzgojno-izobraževalno obdobje osnovne šole – izsledki evalvacije* (Mojca Juriševič), v katerem avtorica interpretira posamezne postavke iz portfolia, ki je bil tudi sestavni del projektnega dela. Ob učiteljih smo anketirali tudi starše in izsledke predstavlja prispevek z naslovom *Stališča staršev do uvajanja tujih jezikov v prvo triletno osnovne šole* (Karmen Pižorn, Janez Vogrinc). Seveda smo se v prvem letu projekta ukvarjali tudi s tistimi, zaradi katerih o zgodnjem učenju sploh razmišljamo, to so učenci. Testirali smo njihove dosežke glede na posamezne usvojene spretnosti in rezultati so predstavljeni v prispevku *Testiranje tujejezikovnih zmožnosti učencev tretjega razreda osnovne šole* (Karmen Pižorn).

Monografija vsebuje tudi prispevek o *Izhodiščih za uvajanje dodatnih jezikov v 1. VIO* (Karmen Pižorn, Katica Pevec Semec), ki poskuša na podlagi analiz stanja nakazati nadaljnjo pot. Ob tem je neobhodno razmišljati o tem, kako v razredu sistematično uvajati zgodnje učenje ob upoštevanju okoliščin, ki odstopajo od tega, kar si običajno predstavljamo kot povprečen šolski razred v Sloveniji. Prispevek *Timsko poučevanje tujega jezika v kombiniranih oddelkih* (Fani Noliml) opozarja na takšno situacijo in lahko ga razumemo kot spodbudo za nastajanje novih raziskav, ki bi zgodnje učenje tujih jezikov osvetlile glede na posebnosti šolstva na narodnostno mešanih območjih, glede na priseljence, romsko manjšino, predmetnike s prilagojenim programom idr.

Monografijo dopolnjujejo zgledi dobre prakse, zbrani v samostojni publikaciji. Gre za zgled in refleksije didaktičnih enot po metodi CLIL, ki so bili izvajani v okviru projekta. Učitelji bodo lahko spoznali CLIL, obenem pa jim bodo zgledi spodbuda za izvajanje in preizkušanje v praksi. Zgled dopolnjuje tudi osnutek učnega načrta.

